
"Chciałem odbudować polską duszę" : w hołdzie Władysławowi Reymontowi, pierwszemu Nobliście Niepodległej Polski, 29 październik 2014 - 27 marca 2015

Niepodległość i Pamięć 21/3-4 (47-48), 300

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

„Chciałem odbudować polską duszę”.

**W holdzie Władysławowi Reymontowi, pierwszemu Nobliście
Niepodległej Polski**

29 październik 2014 - 27 marca 2015

W 2014 roku przypada 90. rocznica przyznania Władysławowi Stanisławowi Reymontowi Nagrody Nobla. Otrzymał ją na rok przed śmiercią. W roku przyszłym przypada więc również 90. jej rocznica. Muzeum Mazowieckie w Płocku, Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego oraz Muzeum Niepodległości podjęły się zorganizowania okolicznościowej wystawy poświęconej Nobliście. Udział wymienionych Placówek jest nieprzypadkowy. Podkreśla związki pisarza z Mazowszem, ludem wiejskim oraz fakt, iż był pierwszym Noblistą Niepodległej Polski. Koncepcję wystawy oparto na wyznaniu pisarza: *Jestem barbarzyńcą, wiem o tym, ale się otwarcie przyznaję, że wolę zawsze przyrodę niż sztukę*. Poprzez więc sztukę, wyrażającą się obiektami pochodzącymi ze zbiorów trzech Muzeów, tematycznie związaną z czterema porami roku oraz tematyką wiejską, postanowiono upamiętnić Noblistę. Ograniczono się przy tym wyłącznie do artystów tworzących w okresie jego życia. Można wyrazić przypuszczenie, że wiele z tych dzieł było Reymontowi znane i mogło stanowić inspirację dla jego twórczości. Nie można też wykluczyć sytuacji odwrotnej, czego dowodem mogą być słynne dzieła z obrazem Jacka Malczewskiego przedstawiającym postać pisarza, z barwnym tłem przedstawiającym wieś, na czele. Na podstawie zachowanej korespondencji wiemy o kontaktach Noblisty z wieloma innymi artystami m.in. Władysławem Orkanem czy Włodzimierzem Tetmajerem, którego prace zaprezentowane będą na wystawie. Wśród nazwisk czterdziestu innych twórców, których dzieła uświetnią ekspozycję, niewątpliwie wymienić należy Teodora Axentowicza, Stanisława Bergmana, Józefa Chełmońskiego, Józefa Mehoffera oraz Leona Wyczółkowskiego. Zapewne też ciekawym uzupełnieniem będą grafiki Tadeusza Kulisiewicza, które obejrzeń będzie można w zaaranżowanym gabinecie Reymonta. Profesor Barbara Koc (1925–2013), znamienita biografka pisarza, wyraziła opinię, iż jako człowiek dał w *Chłopach* wyraz swojej głębokiej mądrości życiowej. Los mieszkańców ziemi ściśle wiążąc z czasem astronomicznym, dzieląc powieść na cztery pory roku, uwypuklając zależność istot ludzkich od surowości bądź łaskawości przyrody. Niewątpliwie jako pisarz osiągnął w *Chłopach* swój największy poziom, ukazując życie jakim jest, a nie, jakim być powinno, o co stale zabiegał. Ukoronowaniem światowego sukcesu powieści było przyznanie mu Nagrody Nobla.

Komitet organizacyjny wystawy: Adam Stuzik – Marszałek Województwa Mazowieckiego, Tadeusz Samborski – Przewodniczący Komitetu Organizacyjnego Obchodów Reymontowskich 2014–2015 oraz dyrektorzy mazowieckich muzeów Janusz Gmitruk, Tadeusz Skoczek i Leonard Sobieraj. Wystawa oraz towarzyszący jej program edukacyjny zyskały patronat Prezydenta RP – Bronisława Komorowskiego.